

---

## СИМБІОЗ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ (B11.041) ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ, ВИКЛИКИ ТА ЇХ ПОДОЛАННЯ

---

Румянцева Олена

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-712-3-2-15>

### ВСТУП

Навчання за спеціальністю B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» традиційно характеризується високою готовністю до впровадження нових технологій та відкритістю до експериментування з методиками, здатними підвищити ефективність оволодіння мовою. Ще до появи сучасного покоління високорозвинених моделей генеративного штучного інтелекту (ШІ) у практиці навчання письма вже активно використовувалися різноманітні цифрові технології. До них належать, зокрема, інтелектуальні системи підтримки письма, такі як Grammarly, які надають рекомендації щодо вдосконалення тексту. Дослідження засвідчили, що використання подібних інструментів сприяє підвищенню граматичної правильності письма, розвитку впевненості й автономності студентів, а також покращує якість зворотного зв'язку<sup>1</sup>. Іншими поширеними технологіями стали автоматизовані системи перефразування текстів, які допомагають здійснювати переформулювання висловлювань<sup>2</sup>, а також сучасні технології CAT (Computer-Assisted Translation), де перекладач виконує переклад за підтримки спеціалізованих інструментів (SDL Trados Studio, memoQ, Phrase, Wordfast тощо).

Дискусія щодо меж надання системам штучного інтелекту повноважень, автономії та морального статусу посідає важливе місце як у сучасних

---

<sup>1</sup> Barrot J. S. Integrating Technology into ESL/EFL Writing through Grammarly. RELC Journal, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1177/0033688220966632>

<sup>2</sup> Perkins M., Roe, J. Generative AI Tools in Academic Research: Applications and Implications for Qualitative and Quantitative Research Methodologies. 2024. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2408.06872>

академічних дослідженнях<sup>3</sup>, так і в практиці наукового видавництва. Так, декілька років тому ШІ-чатботів почали вказувати як співавторів наукових і творчих робіт, що фактично означало визнання за ними певного рівня людської суб'єктності<sup>4</sup>. Однак, як засвідчують результати досліджень, така практика була швидко припинена через запровадження відповідних заборон більшістю академічних видавців.

Однак сьогодні більшість цих окремих технологій поступово замінюються універсальними інструментами генеративного штучного інтелекту, такими як ChatGPT, які здатні підтримувати здобувачів освіти під час виконання широкого спектра завдань, пов'язаних із вивченням англійської та німецької мов як іноземних. Переклад здійснюється здобувачами філологічного ступеня із використанням генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, Claude, Copilot тощо), який забезпечує інтерактивну взаємодію, пояснення, редагування, адаптацію стилю та постредагування.

У ширшому освітньому контексті поява генеративного ШІ викликала активні дискусії та значну стурбованість серед науковців і викладачів ЗВО. Значна кількість досліджень присвячена ризикам, пов'язаним із використанням генеративного ШІ, зокрема питанням академічної доброчесності, плагіату та недоброчесного виконання навчальних завдань<sup>5, 6</sup>. Водночас університети поступово переходять від повної заборони до контрольованого та етично обґрунтованого використання генеративного ШІ для створення текстів.

Таке ставлення є особливо важливим для студентів, які вивчають англійську як другу або іноземну мову, оскільки письмо нерідко супроводжується значним когнітивним навантаженням<sup>7</sup>. Використання генеративного ШІ може допомогти зменшити це навантаження. Проте поряд із потенційними перевагами дослідники звертають увагу й на серйозні ризики. Зокрема, моделі генеративного ШІ можуть відтворювати

<sup>3</sup> Llorca Albareda J. Anthropological Crisis or Crisis in Moral Status: A Philosophy of Technology Approach to the Moral Consideration of Artificial Intelligence. *Philosophy & Technology*, 37(1), 12. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13347-023-00682-z>

<sup>4</sup> Pourhoseingholi M. A., Hatamnejad M. R., Solhpour A. Does ChatGPT (or any other artificial intelligence language tool) deserve to be included in authorship list? *Gastroenterology and Hepatology From Bed to Bench*, 2023. № 16(1), P. 435-437. DOI: <https://doi.org/10.22037/ghfb.v16i1.2747>

<sup>5</sup> Cotton D. R. E., Cotton P. A., Shipway J. R. Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 2023. P. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148>

<sup>6</sup> Nguyen A., Hong Y., Dang B., Huang X. Human-AI collaboration patterns in AI-assisted academic writing. *Studies in Higher Education*, 2024. № 49(5), P. 847-864. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2024.2323593>

<sup>7</sup> Gayed J. M., Carlon M. K. J., Oriola A. M., Cross J. S. Exploring an AI-based writing Assistant's impact on English language learners. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 2022. № 3. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100055>

культурні упередження, що впливає на достовірність створюваного ними знання<sup>8</sup>.

Попри важливість усвідомлення цих ризиків, викладачі повинні діяти прагматично та знаходити ефективні способи реагування на виклики, які вже виникають у сучасній освіті. На сьогодні існує обмежена кількість чітких рекомендацій щодо використання штучного інтелекту в навчальному процесі, тоді як значна кількість студентів і викладачів уже активно використовують безкоштовні моделі генеративного ШІ без належної підготовки та методичної підтримки. Наприклад, у США близько 20 % студентів, які знають про існування ChatGPT, використовують його для виконання навчальних завдань, але водночас як студенти, так і викладачі відзначають недостатній рівень розуміння можливостей і обмежень генеративного ШІ в різних видах освітньої діяльності. Саме тому виникає нагальна потреба у створенні зрозумілих методичних рекомендацій та практичних моделей, які допоможуть ефективно й критично використовувати такі інструменти.

Однією з найбільш перспективних моделей регулювання використання генеративного штучного інтелекту в освітньому процесі стала Шкала оцінювання використання штучного інтелекту (AI Assessment Scale, AIAS), яка передбачає диференційований підхід до оцінювання навчальних досягнень залежно від допустимого рівня використання студентами інструментів штучного інтелекту під час виконання навчальних завдань. Інакше кажучи, Шкала оцінювання використання штучного інтелекту (AIAS) визначає ступінь залучення генеративного ШІ до виконання конкретного виду навчальної діяльності та встановлює відповідні вимоги до оцінювання результатів навчання. Концепцію AIAS було вперше запропоновано у 2023 році, а у 2024 році її було суттєво розширено й методологічно вдосконалено з урахуванням стрімкого розвитку генеративного штучного інтелекту та практики його використання у вищій освіті<sup>9</sup>. Створення AIAS переслідувало дві фундаментальні цілі: по-перше, сприяти відкритому діалогу між викладачами та здобувачами освіти щодо доцільного й етичного використання генеративного штучного інтелекту (GenAI); по-друге, підтримувати викладачів у модернізації та переосмисленні системи оцінювання в умовах стрімкого розвитку можливостей технологій штучного інтелекту. Ґрунтуючись на

<sup>8</sup> Messeri L., Crockett M. J. Artificial intelligence and illusions of understanding in scientific research. *Nature*, 2024. P. 49-58. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41586-024-07146-0>

<sup>9</sup> Perkins M., Furze L., Roe J., MacVaugh J. The Artificial Intelligence Assessment Scale (AIAS): A Framework for Ethical Integration of Generative AI in Educational Assessment. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 2024. № 21(6). DOI: <https://doi.org/10.53761/q3azde36>

принципах конструктивізму та орієнтуючись на забезпечення валідності оцінювання, Шкала оцінювання використання штучного інтелекту (AIAS) запропонувала структурований і достатньо гнучкий підхід, який може бути адаптований до різних освітніх контекстів.

Вважаємо, що запропонована удосконалена п'ятирівнева модель AIAS, може бути інтегрованою у процес навчання та усі види оцінювання результатів навчання в українських ЗВО, зокрема в діагностичне (вхідне); поточне (формувальне); модульне (рубіжне); підсумкове (семестрове); атестаційне.

Такий підхід демонструє, що впровадження Шкали оцінювання використання штучного інтелекту (AIAS) для здобувачів спеціальності B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» не замінює чинну систему оцінювання, а визначає допустимий рівень використання генеративного штучного інтелекту під час виконання різних видів навчальних і контрольних завдань. Це відповідає сучасній практиці оцінювання у вищій освіті України та концепції конструктивного узгодження (constructive alignment), відповідно до якої результати навчання, навчальна діяльність та методи оцінювання мають бути взаємопов'язаними й спрямованими на досягнення визначених програмних результатів навчання.

З метою впровадження Шкали оцінювання використання ШІ у підготовку майбутніх філологів та перекладачів за спеціальністю B11.041 було проведено дослідження сучасних наукових підходів щодо застосування генеративного ШІ у навчанні англійської як іноземної (EFL) та досліджено еволюцію поглядів на використання цієї технології. Після цього було проаналізовано можливості її застосування для організації навчальної діяльності в сфері філології та перекладу, приділяючи особливу увагу рівням 2 (Планування із ШІ), 3 (Співробітництво з ШІ), 4 (Повний ШІ) та 5 (Дослідницьке використання штучного інтелекту), які вважаються закордонними ЗВО найбільш доцільними для забезпечення ефективного навчання й викладання англійської мови як іноземної.

## **1. Впровадження ШІ у навчання англійської мови (EFL)**

Подібно до багатьох інших галузей освіти, штучний інтелект суттєво вплинув на методiku навчання та вивчення англійської мови як іноземної<sup>10</sup>. Із розвитком відповідних технологій змінюються й уявлення науковців та практиків про ті компетентності, які необхідні

<sup>10</sup> Alshumaimeri Y. A., Alshememry A. K. The Extent of AI Applications in EFL Learning and Teaching. IEEE Transactions on Learning Technologies. IEEE Transactions on Learning Technologies, 2024. № 17, P. 653-663. DOI: <https://doi.org/10.1109/TLT.2023.3322128>

сучасним студентам для успішного функціонування в цифровому освітньому середовищі.

Саме тому протягом останніх років спостерігається поступова еволюція акцентів від технологічної грамотності до медіаграмотності, цифрової грамотності та, зрештою, до компетентності у сфері ШІ<sup>11</sup>.

У процесі адаптації Шкали оцінювання використання ШІ (AIAS) до потреб навчання англійської мови як іноземної важливо насамперед проаналізувати сучасну доказову базу щодо того, як, чому і за яких умов ШІ може сприяти ефективному навчанню та викладанню EFL.

Упродовж останніх років сформувався значний масив досліджень, присвячених використанню штучного інтелекту та генеративного ШІ у сфері EFL. Систематичні огляди свідчать, що більшість таких досліджень зосереджена на розвитку навичок письма<sup>10</sup>, тоді як таким видам мовленнєвої діяльності, як читання, аудіювання та говоріння, приділяється значно менше уваги<sup>12</sup>. Крім того, переважна більшість робіт присвячена використанню одного конкретного інструмента – ChatGPT, і основним об'єктом дослідження залишаються текстові, а не мультимодальні результати його роботи. Це багато в чому пояснюється тим, що ChatGPT став першою генеративною моделлю, яка отримала широке поширення серед користувачів.

Водночас очікується, що подальші дослідження будуть охоплювати ширший спектр мультимодальних інструментів генеративного ШІ, зокрема NotebookLM, Claude, Gemini та інші сучасні системи.

Під час стрімкого розвитку технологій штучних медіа (synthetic media), генеративного ШІ (GenAI) та рішень на основі технології створення реалістичних підроблених аудіовізуальних матеріалів за допомогою ШІ (deepfake) дедалі більшої актуальності набуватимуть питання їхнього педагогічного, етичного, правового та безпекового використання в освітньому середовищі. Зокрема, зростає потреба у формуванні в здобувачів освіти навичок критичного оцінювання цифрового контенту, розпізнавання маніпулятивних матеріалів, перевірки достовірності інформації та відповідального використання інструментів штучного інтелекту в навчальній і професійній діяльності. У зв'язку з цим проблематика синтетичних медіа та технологій deepfake поступово стає одним із пріоритетних напрямів сучасних досліджень у галузі цифрової освіти та AI-грамотності.

Дослідники наголошують, що інтеграція технологій штучного

<sup>11</sup> Fan J., Zhang Q. From literacy to learning: The sequential mediation of attitudes and enjoyment in AI-assisted EFL education. *Heliyon*, 2024. № 10(17), DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e37158>

<sup>12</sup> Lo C. K., Yu P. L. H., Xu S., Ng D. T. K., Jong M. S. Exploring the application of ChatGPT in ESL/EFL education and related research issues: A systematic review of empirical studies. *Smart Learning Environments*, 2024. № 11(1), 50. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00342-5>

інтелекту в освітній процес є закономірним і практично неминучим етапом цифрової трансформації сучасної освіти<sup>13</sup>. Водночас питання масштабів, форм і меж використання генеративного штучного інтелекту продовжує залишатися предметом активних міждисциплінарних наукових дискусій. Незважаючи на значний потенціал GenAI щодо персоналізації навчання, автоматизації рутинних завдань, розвитку академічного письма, мовної підготовки та формувального оцінювання, більшість учених підкреслює неоднозначність його впливу на освітній процес. У науковій літературі III нерідко характеризується як «палиця з двома кінцями» (double-edged sword), оскільки поряд із численними перевагами його використання супроводжується ризиками поширення недостовірної інформації, академічної недоброчесності, алгоритмічної упередженості, порушення авторських прав, надмірної залежності від автоматизованих систем і зниження рівня критичного мислення. Саме тому ефективна інтеграція штучного інтелекту в освітній процес потребує розроблення чітких педагогічних стратегій, етичних принципів використання GenAI та моделей оцінювання, що забезпечують баланс між інновацією, академічною доброчесністю та досягненням визначених результатів навчання.

## 2. Аналіз негативних наслідків використання III в освіті

Попри значний потенціал генеративного III щодо персоналізації навчання, автоматизації рутинних завдань і підвищення доступності освітніх ресурсів, сучасні дослідження дедалі більше акцентують увагу на необхідності критичного аналізу ризиків, пов'язаних із його використанням<sup>14, 15</sup>. Зокрема, Бруяка та ін. (2025) наголошують, що GenAI не повинен розглядатися як альтернатива викладачеві, а виключно як інструмент підтримки навчальної діяльності, здатний підвищити ефективність освітнього процесу лише за умови його педагогічно обгрунтованого застосування. Автори підкреслюють, що неконтрольоване використання генеративного штучного інтелекту може сприяти поширенню

<sup>13</sup> Koraishi O. Teaching English in the Age of AI: Embracing ChatGPT to Optimize EFL Materials and Assessment. *Language Education and Technology*, 2023. № 3(1). URL: <https://langedutech.com/letjournal/index.php/let/article/view/48>

<sup>14</sup> Бруяка А., Коваленко В., Мар'єнко М., Семеріков С., Шишкіна М. Перспективи використання генеративного штучного інтелекту для підтримання навчальної діяльності студентів ЗВО. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2025. № 4(99), С. 53–62. DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4\(99\)-07](https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4(99)-07)

<sup>15</sup> Litvinova S. Nova Synergy of generative artificial intelligence and mobile learning: a dynamic model for the conceptual transformation of educational processes. *Educational Analytics of Ukraine*, 2026. № 2 (39), P. 42–60. URL: [https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2026/05/3\\_Lytvinova\\_239\\_2026\\_42-60.pdf](https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2026/05/3_Lytvinova_239_2026_42-60.pdf)

академічної недоброчесності, формуванню надмірної залежності студентів від автоматизованих систем, зниженню рівня самостійності, критичного мислення та дослідницьких навичок, а також створювати ризики поширення недостовірної інформації, алгоритмічної упередженості та порушення авторських прав.

Важливим висновком дослідження є те, що мінімізація зазначених ризиків потребує не лише технологічних рішень, а й комплексних організаційно-педагогічних заходів. Зокрема, заклади вищої освіти мають розробити інституційні політики щодо використання генеративного штучного інтелекту, які визначатимуть допустимі межі його застосування, етичні принципи взаємодії із системами ШІ та механізми забезпечення академічної доброчесності. За спостереженнями Буряка та ін. (2025) не менш важливим є формування у студентів AI-компетентності, інформаційної грамотності та навичок критичного оцінювання результатів, створених генеративними моделями, що дозволяє зменшити ризики некритичного сприйняття AI-згенерованого контенту та підвищує якість освітньої діяльності.

Зазначені положення мають особливе значення для розроблення сучасних моделей оцінювання навчальних досягнень в умовах широкого впровадження генеративного штучного інтелекту. Вони підтверджують необхідність нормативного регламентування використання GenAI в освітньому процесі, визначення прозорих критеріїв його допустимого застосування та забезпечення балансу між використанням технологічних можливостей штучного інтелекту і дотриманням принципів академічної доброчесності. Саме на вирішення цих завдань спрямована модель Шкали оцінювання використання ШІ (AIAS), яка пропонує диференційовані рівні допустимого використання генеративного ШІ залежно від цілей навчання, типу оцінювання та очікуваних результатів навчання. У цьому контексті нова шкала (AIAS) виступає не лише інструментом регулювання використання GenAI, а й механізмом підтримки відповідального, педагогічно обґрунтованого та етично виваженого впровадження штучного інтелекту у вищій освіті.

Попри численні результати досліджень у галузі викладання англійської мови, які свідчать про широкий спектр позитивних переваг використання штучного інтелекту для розвитку різних мовленнєвих навичок і формування іншомовної комунікативної компетентності, у науковій літературі сформувався консенсус щодо того, що впровадження технологій ШІ не повинно здійснюватися безсистемно. Зокрема, такі інструменти, як чат-боти, у певних випадках можуть

не сприяти, а, навпаки, обмежувати процес вивчення мови<sup>16</sup>. Крім того, результати наукових досліджень свідчать, що ефективне використання технологій штучного інтелекту потребує належної професійної підготовки викладачів, яка забезпечить їхню готовність до педагогічно обґрунтованої інтеграції ШІ в навчання англійської мови як іноземної<sup>17</sup>. Така інтеграція має здійснюватися з усвідомленням того, що відповідні технології можуть викликати сильні емоційні реакції як у викладачів, так і у здобувачів освіти<sup>18</sup>. У зв'язку з цим критичний підхід до впровадження генеративного штучного інтелекту в практику навчання EFL є необхідною передумовою його ефективного та відповідального використання. Моделі генеративного штучного інтелекту, зокрема ChatGPT, можуть також демонструвати недостатню культурну чутливість<sup>19</sup> і відображати світогляд, сформований на основі навчальних даних, які переважно репрезентують західні культурні норми та цінності. Крім того, новизна використання чат-ботів на основі штучного інтелекту може викликати у студентів, які вивчають англійську мову як іноземну, почуття тривоги та невпевненості<sup>18</sup>. З огляду на це викладачі повинні відігравати провідну роль у педагогічному супроводі використання цифрових технологій у навчальному процесі<sup>20</sup>, водночас цілеспрямовано формуючи у здобувачів освіти навички критичного мислення та критичної цифрової грамотності.

До інших важливих ризиків, які необхідно враховувати під час інтеграції технологій ШІ в навчання англійської мови як іноземної, належать можливе зниження рівня креативності студентів, поширення недостовірної або хибної інформації<sup>21</sup>, надмірна залежність від

<sup>16</sup> Jeon J. Exploring AI chatbot affordances in the EFL classroom: Young learners' experiences and perspectives. *Computer Assisted Language Learning*, 2022. № 37(1-2), P. 1-26. DOI: <https://doi.org/10.1080/09588221.2021.2021241>

<sup>17</sup> Jiang R. How does artificial intelligence empower EFL teaching and learning nowadays? A review on artificial intelligence in the EFL context. *Frontiers in Psychology*, 2022. № 13. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1049401>

<sup>18</sup> Yang L., Zhao S. AI-induced emotions in L2 education: Exploring EFL students' perceived emotions and regulation strategies. *Computers in Human Behavior*, 2024. № 159. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2024.108337>

<sup>19</sup> Werdiningsih I., Marzuki, Rusdin D. Balancing AI and authenticity: EFL students' experiences with ChatGPT in academic writing. *Cogent Arts & Humanities*, 2024. № 11(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2024.2392388>

<sup>20</sup> Mohamed A. M. Exploring the potential of an AI-based Chatbot (ChatGPT) in enhancing English as a Foreign Language (EFL) teaching: Perceptions of EFL Faculty Members. *Education and Information Technologies*, 2024. № 29(3), P. 3195–3217. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11917-z>

<sup>21</sup> Derakhshan A., Ghiasvand F. Is ChatGPT an evil or an angel for second language education and research? A phenomenographic study of research-active EFL teachers' perceptions. *International Journal of Applied Linguistics*, 2024. № 34(4), P. 1246–1264. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijal.12561>

інструментів ШІ, а також недоброчесне використання інтелектуальних систем підтримки письма. Не менш важливими залишаються питання доступності та інклюзивності, оскільки безкоштовні версії генеративних моделей мають суттєві функціональні обмеження порівняно з платними сервісами. Тому викладачі повинні забезпечувати рівні можливості для всіх здобувачів освіти та мінімізувати тиск, який може спонукати студентів оформлювати платну підписку на преміальні версії відповідних інструментів.

Сукупність зазначених викликів і ризиків підкреслює необхідність застосування системного, виваженого та обережного підходу до інтеграції технологій ШІ в процес навчання англійської мови як іноземної.

### **3. Запровадження моделі оцінювання відповідно до рівня використання ШІ в філологічну освіту в Україні**

Шкала оцінювання використання ШІ (AIAS) впроваджує нову систему оцінювання з диференційованими рівнями допустимого використання генеративного ШІ є гнучкою концептуальною моделлю, уперше запропонованою у 2023 році<sup>9</sup> та оновленою у 2024 році<sup>22, 2</sup>.

Нова шкала оцінювання була розроблена як практичний інструмент, покликаний допомогти викладачам і здобувачам освіти адаптуватися до стрімкої появи інструментів генеративного штучного інтелекту та їхніх надзвичайних можливостей щодо виконання широкого спектра оцінювальних завдань. Необхідність створення цієї моделі була зумовлена тим, що незначна частина студентів почала використовувати генеративний ШІ для нівелювання валідності оцінювання, досягаючи прохідного рівня без докладання необхідних зусиль і витрат часу на самостійне виконання завдань<sup>23</sup>. Водночас дедалі більше дослідники утверджувалося розуміння того, що розвиток проривних цифрових технологій неминуче потребує фундаментального переосмислення системи оцінювання. Сьогодні теза про необхідність перегляду підходів до оцінювання у вищій освіті набула широкого визнання в науковій літературі<sup>24</sup>.

Актуальність цієї проблеми ще більше зросла у зв'язку з тим, що можливості інструментів генеративного ШІ значно розширилися з моменту

<sup>22</sup> Furze L. Updating the AI Assessment Scale. 2024. URL: <https://leonfurze.com/2024/08/28/updating-the-ai-assessment-scale/>

<sup>23</sup> Thompson K., Corrin L., Lodge J. M. AI in tertiary education: Progress on research and practice. *Australasian Journal of Educational Technology*, 2023. № 39(5). DOI: <https://doi.org/10.14742/ajet.9251>

<sup>24</sup> Bearman M., Tai J., Dawson P., Boud D., Ajjawi R. Developing evaluative judgement for a time of generative artificial intelligence. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 2024. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1080/02602938.2024.2335321>

їх появи, зокрема вони вже продемонстрували здатність успішно складати професійні іспити з медицини та права<sup>25</sup>.

У своїй початковій редакції AIAS являла собою п'ятирівневу шкалу, призначену для надання викладачам і студентам чітких рекомендацій щодо використання інструментів штучного інтелекту під час виконання оцінювальних завдань із забезпеченням прозорості та академічної доброчесності. Модель ґрунтувалася на принципах зрозумілої, простої та двосторонньої комунікації. Це має особливе значення з огляду на наявні розбіжності між поглядами викладачів і студентів щодо доцільності та способів використання штучного інтелекту в навчальному процесі<sup>26</sup>. Найнижчий рівень шкали призначався для завдань, у яких визначальним є забезпечення безпеки та повне виключення використання будь-яких зовнішніх інструментів (нульовий III), тоді як п'ятий рівень (повний III) передбачав можливість максимально повного використання потенціалу генеративного III для досягнення визначених результатів навчання. Модель AIAS уже впроваджено в університетах та закладах загальної середньої освіти, а також рекомендовано державними установами як ефективний інструмент підтримки викладачів у вирішенні проблем, пов'язаних із використанням генеративного штучного інтелекту. Крім того, модель перекладено багатьма мовами<sup>23</sup> та суттєво адаптовано до потреб як шкільної, так і вищої освіти. Емпіричні дослідження також засвідчили, що впровадження AIAS у закладах вищої освіти сприяє трансформації педагогічних практик оцінювання та зміцненню принципів академічної доброчесності<sup>27</sup>.

Нещодавно Шкалу оцінювання використання штучного інтелекту (AI Assessment Scale, AIAS) було оновлено: четвертий рівень «III і оцінювання людиною» замінив попередній п'ятий рівень «Повне використання III», а також було додано новий рівень – «Дослідницьке використання III». Логіка такого оновлення полягає в тому, що з часу появи початкової версії моделі генеративний штучний інтелект став настільки поширеним і технологічно досконалим, що виникла потреба

<sup>25</sup> Newton P. M., Summers C. J., Zaheer U., Xiromeriti M., Stokes J. R., Bhangu J. S., Roome E. G., Roberts-Phillips A., Mazaheri-Asadi D., Jones C. D., Hughes S., Gilbert D., Jones E., Essex K., Ellis E. C., Davey R., Cox A. A., Bassett J. A. Can ChatGPT-4 really pass medical science exams? A pragmatic analysis using novel questions. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1101/2024.06.29.24309595>

<sup>26</sup> Smolansky A., Cram A., Radulescu C., Zeivots S., Huber E., & Kizilcec R. F. Educator and Student Perspectives on the Impact of Generative AI on Assessments in Higher Education. Proceedings of the Tenth ACM Conference on Learning Scale, 2023. P. 378–382. DOI: <https://doi.org/10.1145/3573051.3596191>

<sup>27</sup> Furze L., Perkins M., Roe J., MacVaugh J. The AI Assessment Scale (AIAS) in action: A pilot implementation of GenAI-supported assessment. Australasian Journal of Educational Technology. 2024. DOI: <https://doi.org/10.14742/ajet.9434>

не лише дозволяти, а й активно заохочувати та навіть очікувати його використання під час виконання окремих оцінювальних завдань у дослідницькому форматі. Відтак попередній рівень «Повне використання ШІ», який передбачав повну свободу використання інструментів штучного інтелекту, було замінено рівнем «Дослідницьке використання ШІ», що передбачає таке проектування оцінювальних завдань, за якого взаємодія з генеративним ШІ є необхідною умовою досягнення визначених результатів навчання. Крім змістових змін, було також оновлено кольорову гаму шкали з метою уникнення асоціацій із системою світлофора, яка могла неявно формувати уявлення про негативний характер нижчих рівнів шкали (позначених червоним кольором) та позитивний характер її вищих рівнів. Актуальну версію шкали AIAS подано у Таблиці 1.

В оновленій редакції моделі рівень «Дослідницьке використання ШІ (AI Exploration)» замінив попередню найвищу сходинку шкали, акцентуючи увагу не лише на використанні ШІ як інструмента підтримки, а й на його застосуванні як засобу спільного проектування, творчого пошуку та інноваційної діяльності в освітньому процесі.

Для українських закладів вищої освіти, особливо при підготовці філологів, перекладачів і майбутніх учителів іноземних мов, доцільно використовувати саме цю оновлену п'ятирівневу редакцію AIAS (2024), оскільки вона найбільш повно відображає сучасні підходи до формування AI-компетентності та академічної доброчесності в умовах широкого використання генеративного штучного інтелекту.

Нижче наведені приклади завдань для здобувачів з використанням генеративного ШІ в рамках навчання за ОП B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» на всіх рівнях представленої Шкали оцінювання щодо використання штучного інтелекту у рамках дисципліни «Практикум з письмового та усного перекладу в STEM та бізнес сфері», перший (бакалаврського) рівень вищої освіти, спеціальність B11.041.

## **Рівень 2. Планування перекладу, аналіз тексту та академічний інформаційний пошук за допомогою ШІ (AI-Assisted Translation Planning, Text Analysis and Academic Research)**

Генеративний штучний інтелект може використовуватися на етапі доперекладацького аналізу, підготовки до перекладу та академічного опрацювання спеціалізованих текстів у галузях STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics), інформаційних технологій, інженерії, природничих наук та економіки.

На цьому рівні здобувачі освіти можуть використовувати інструменти генеративного штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT, Claude, Gemini

Таблиця 1

**Оновлена шкала оцінювання використання штучного інтелекту  
(AIAS, 2024)\***

| Рівень | Назва рівня                                                                                     | Опис завдань                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1      | Без використання ШІ (No AI)                                                                     | Завдання виконується повністю без використання інструментів ШІ. Цей рівень передбачає, що здобувачі освіти покладаються виключно на власні знання, розуміння навчального матеріалу та сформовані компетентності. Використання ШІ на будь-якому етапі виконання роботи не допускається.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 2      | Генерування ідей і структурування за допомогою ШІ (AI-Assisted Idea Generation and Structuring) | Штучний інтелект може використовуватися для мозкового штурму, генерування ідей, планування, створення структури роботи та вдосконалення концепції дослідження. Фінальний варіант роботи повинен бути повністю авторським і не містити тексту або іншого контенту, безпосередньо створеного генеративним ШІ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 3      | Редагування за допомогою ШІ (AI-Assisted Editing)                                               | Генеративний штучний інтелект може використовуватися для вдосконалення авторського тексту, зокрема покращення його мовної правильності, стилістичної якості, логічності, чіткості та академічного стилю. Створення нового змісту засобами ШІ не допускається. До роботи додається початкова авторська версія тексту без використання ШІ, що забезпечує прозорість процесу редагування.                                                                                                                                                                                                                            |
| 4      | Повне використання ШІ (Full AI)                                                                 | Генеративний ШІ використовується як інтелектуальний співвиконавець (co-pilot) у процесі виконання оцінювального завдання. Студент може використовувати ШІ протягом усього процесу роботи для підтримки власної діяльності, співпраці з моделлю та підвищення якості кінцевого результату. На цьому рівні не вимагається окремо позначати, які саме фрагменти були створені або модифіковані за допомогою ШІ, якщо інше не передбачено вимогами конкретного оцінювання.                                                                                                                                            |
| 5      | Дослідницьке використання ШІ (AI Exploration)                                                   | Генеративний ШІ використовується як інструмент творчого пошуку, інноваційної діяльності та дослідження нових способів розв'язання професійних і наукових завдань. Студенти та викладачі спільно проєктують оцінювальні завдання, які передбачають експериментальне використання ШІ для генерування нових ідей, отримання оригінальних інсайтів, створення інноваційних рішень та дослідження нових підходів у відповідній галузі знань. Використання ШІ є невід'ємною складовою досягнення результатів навчання та передбачає творчий, критичний і дослідницький характер взаємодії з інтелектуальними системами. |

*\*Доповнено та перероблено для спеціальності В11.041 на основі 'The AI Assessment Scale' (Perkins, Furze, et al., 2024)*

або NotebookLM) для: (1) аналізу комунікативної мети, жанру, стилю та структури спеціалізованого тексту; (2) визначення потенційних перекладацьких труднощів; (3) пояснення складної науково-технічної термінології, багатокомпонентних термінів, абревіатур і професійної фразеології; (3) пошуку термінологічних відповідників та зіставлення їх із міжнародними стандартами; (4) створення одномовних і двомовних тематичних глосаріїв; (5) розроблення стратегії перекладу спеціалізованих текстів; (6) аналізу жанрових особливостей англійськомовних наукових статей, технічної документації, патентів, стандартів, інструкцій та інших професійних текстів.

Особливу увагу студенти повинні приділяти критичному оцінюванню якості відповідей, отриманих від генеративного штучного інтелекту. Така діяльність сприяє розвитку оцінювального судження (*evaluative judgement*) – однієї з ключових компетентностей людини в епоху широкого використання штучного інтелекту<sup>26</sup>.

Іншим прикладом ефективного використання другого рівня AIAS є формування навичок письмової комунікації. У дослідженнях, присвячених адаптації AIAS для навчання академічного письма (EAP), було зазначено, що інструменти генеративного штучного інтелекту можуть допомагати студентам опановувати процес створення чернеток та самостійно отримувати зворотний зв'язок щодо написаних ними текстів<sup>28</sup>.

Крім того, генеративний штучний інтелект може використовуватися для розвитку навичок академічного інформаційного пошуку. Здобувачі освіти можуть застосовувати ШІ для: (1) визначення сучасного стану досліджень із певної наукової проблеми; (2) пошуку релевантних ключових слів англійською мовою; (3) добору тематичних наукових джерел; (4) класифікації літератури за тематичними напрямками; (5) порівняння наукових підходів різних авторів; (6) підготовки плану аналізу літератури.

Важливою складовою цього рівня є відпрацювання навичок написання анотованої бібліографії (*Annotated Bibliography*) англійською мовою за визначеною проблематикою. Генеративний штучний інтелект може використовуватися для допомоги у доборі наукових джерел, визначенні їхньої тематичної релевантності, структуруванні бібліографічного матеріалу та формуванні рекомендацій щодо написання анотацій. Водночас аналіз наукового джерела, критична оцінка його змісту, написання анотації та формулювання висновків виконуються здобувачем освіти самостійно,

<sup>28</sup> Roe J., Perkins M., Tregubova Y. The EAP-AIAS: Adapting the AI assessment scale for English for academic purposes. 2024. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2408.01075>

що забезпечує розвиток академічного письма, критичного мислення, інформаційної грамотності та дослідницької компетентності.

Безпосереднє генерування перекладу або готових анотацій наукових джерел засобами штучного інтелекту на цьому рівні не допускається. Остаточний переклад, анотована бібліографія та аналітичні висновки створюються студентом самостійно на основі результатів проведеного аналізу. Використання генеративного штучного інтелекту має бути спрямоване на розвиток предметної, термінологічної, інформаційно-пошукової, академічної та перекладацької компетентностей, а також уміння критично оцінювати достовірність інформації, запропонованої мовними моделями, відповідно до принципів академічної доброчесності.

### **Рівень 3. Співпраця зі штучним інтелектом під час аналізу та перекладу спеціалізованих текстів (AI Collaboration)**

Третій рівень Шкали оцінювання щодо використання штучного інтелекту (AIAS) передбачає співпрацю здобувача освіти з генеративним штучним інтелектом під час виконання професійно орієнтованих перекладацьких та аналітичних завдань. На відміну від другого рівня, де ШІ використовується переважно для підготовки до роботи, на цьому рівні студент і генеративна модель виступають як співавтори робочого процесу, а остаточні рішення приймаються студентом на основі критичного аналізу запропонованих варіантів.

Сучасні дослідження свідчать, що колаборативна модель взаємодії людини та генеративного штучного інтелекту істотно підвищує ефективність навчання іноземних мов. Зокрема, використання ChatGPT як партнера під час створення письмових робіт забезпечує оперативний зворотний зв'язок, підвищує впевненість студентів та їхню залученість до навчального процесу. Подібний підхід є ефективним і в діяльності викладача, який використовує ChatGPT для підготовки змістовного зворотного зв'язку щодо письмових робіт студентів<sup>29</sup>. Емпіричні дослідження також показують, що студенти більш позитивно сприймають рекомендації, підготовлені викладачем із використанням генеративного ШІ, ніж автоматично сформований машинний коментар без педагогічного супроводу. Крім того, дослідження доводять, що спільне створення текстів із генеративним штучним інтелектом сприяє розвитку іншомовної письмової компетентності та академічного письма<sup>6</sup>. Водночас здобувачі освіти повинні навчатися критично оцінювати відповіді генеративних моделей, виявляючи надмірну багатослівність,

<sup>29</sup> Guo K., Wang D. To resist it or to embrace it? Examining ChatGPT's potential to support teacher feedback in EFL writing. *Education and Information Technologies*, 2024. № 29(7), P. 8435–8463. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12146-0>

стилістичні недоліки та випадки генерування недостовірної інформації, так званих галюцинацій.

У межах третього рівня AIAS здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності B11.041 може використовувати генеративний ШІ як професійного асистента під час виконання таких завдань:

Спільне створення перекладу спеціалізованого STEM-тексту. Студент перекладає фрагмент англomовної наукової статті, технічної документації, патенту або інструкції, після чого порівнює власний переклад із варіантом, запропонованим генеративною моделлю. Далі здійснюється критичний аналіз відмінностей, оцінювання термінологічної точності, жанрово-стилістичної адекватності та обґрунтування остаточних перекладацьких рішень.

Постредагування машинного перекладу (AI Post-editing). Генеративний ШІ створює первинний переклад спеціалізованого тексту, який студент професійно редагує відповідно до норм української науково-технічної мови, міжнародних термінологічних стандартів та вимог цільового жанру.

Порівняльний дискурс-аналіз. Студент аналізує англomовний STEM-дискурс і визначає, як генеративний ШІ відтворює: логічну структуру наукового тексту; аргументацію; хеджирування (hedging); модальність; термінологічну зв'язність; когезію; жанрові особливості академічного або технічного дискурсу.

Термінологічна експертиза. Після отримання від ШІ кількох можливих перекладів спеціальних термінів студент визначає найбільш адекватний відповідник, використовуючи міжнародні стандарти, професійні глосарії, корпуси текстів та наукові джерела.

Критичний аналіз «галюцинацій» генеративного ШІ. Студент виявляє у перекладі або поясненнях ШІ неточності, вигадані факти, неправильне використання термінів або стилістичні помилки та аргументовано пояснює причини їх виникнення.

Спільне створення перекладацького коментаря. Генеративний ШІ пропонує можливі стратегії перекладу окремих складних фрагментів тексту, після чого студент аналізує запропоновані рішення, обирає оптимальну стратегію та складає професійний перекладацький коментар.

Колективне створення двомовного STEM-глосарія. Студенти працюють у малих групах, використовуючи генеративний ШІ для формування попереднього переліку термінів, після чого здійснюють їх експертну перевірку, уніфікацію та підготовку остаточного двомовного термінологічного словника.

Написання англomовної анотації до наукової статті. Студент створює власну анотацію англійською мовою, після чого використовує генеративний

III для вдосконалення академічного стилю, логіки викладу та мовної правильності. Остаточна редакція повинна супроводжуватися коротким аналізом усіх запропонованих III змін.

Підготовка огляду літератури (Mini Literature Review). Студент використовує генеративний III для порівняння кількох англomовних наукових джерел із проблематики STEM, а потім самостійно формулює критичний огляд літератури, оцінюючи повноту, точність і наукову обґрунтованість висновків, запропонованих III.

Перекладацький кейс (Translation Case Study). Студент отримує реальний англomовний документ (інструкцію, специфікацію, технічний опис, дослідницьку статтю або патент), виконує його переклад у співпраці з генеративним III та готує аналітичний звіт, у якому обґрунтовує: використані перекладацькі трансформації; способи передачі термінології; випадки, коли рекомендації III були прийняті або відхилені; власні професійні рішення.

На цьому рівні генеративний III не замінює перекладача, а виступає інтелектуальним партнером, який підтримує процес аналізу, перекладу, редагування та рефлексії. Відповідальність за наукову достовірність, термінологічну точність, мовну нормативність і перекладацькі рішення повністю покладається на здобувача освіти, що відповідає принципам академічної доброчесності та компетентнісного підходу, закладеним в AIAS.

#### **Рівень 4. Навчання англійської мови як іноземної: повне використання генеративного штучного інтелекту (Full AI)**

Четвертий рівень Шкали оцінювання щодо використання III, зокрема Full AI (повне використання генеративного III), передбачає надання здобувачам освіти можливості використовувати будь-які доступні інструменти штучного інтелекту, які вони вважають доцільними для виконання навчального або оцінювального завдання. Такий відкритий, експериментальний і комплексний підхід може бути ефективним у процесі навчання англійської мови як іноземної, проте потребує ретельного педагогічного проєктування для мінімізації відомих ризиків, пов'язаних із використанням технологій штучного інтелекту.

Технології генеративного штучного інтелекту можуть суттєво сприяти розвитку іншомовної комунікативної компетентності, допомагаючи студентам формувати впевненість у власному мовленні, виробляти індивідуальний стиль академічної та професійної комунікації іноземною мовою. Навчальні завдання цього рівня можуть бути спрямовані, зокрема, на перевірку ефективності використання таких систем, як ChatGPT, для виконання складних завдань з академічного письма або читання,

фактично спонукаючи студентів до критичного «тестування» можливостей генеративного штучного інтелекту. Крім того, здобувачі освіти можуть використовувати AI-застосунки для самостійного створення навчальних матеріалів, необхідних для самоосвіти та розвитку мовних навичок.

Завдання рівня «Повне використання генеративного штучного інтелекту (Full AI)» сприяють формуванню творчого, дослідницького та експериментального підходу не лише до оцінювання результатів навчання, а й до процесу опанування іноземної мови загалом. Водночас їх упровадження повинно супроводжуватися цілеспрямованим формуванням у студентів відповідального ставлення до використання генеративного штучного інтелекту, розвитком навичок критичного відбору цифрових інструментів та орієнтацією на використання надійних і перевірених AI-сервісів.

Прикладом завдання цього рівня може бути групове створення постера, мультимедійної презентації або інших навчальних матеріалів із використанням будь-яких інструментів генеративного штучного інтелекту, зокрема систем генерації текстів, зображень або автоматизованого створення презентацій. Під час оцінювання враховуються не лише мовна правильність і комунікативна ефективність кінцевого продукту, а й рівень сформованості цифрових компетентностей, уміння інтегрувати різні AI-інструменти в єдиний робочий процес та обґрунтовувати доцільність їх використання.

Водночас застосування рівня «Повне використання генеративного III (Full AI)» передбачає, що студенти вже володіють достатнім рівнем AI-грамотності, добре розуміють функціональні можливості та обмеження генеративного штучного інтелекту, усвідомлюють етичні аспекти його використання й опанували практичні навички ефективної взаємодії з такими системами. Саме тому завдання цього рівня доцільно впроваджувати лише після того, як здобувачі освіти продемонстрували належний рівень сформованості відповідних компетентностей.

Дослідження свідчать, що під час вивчення англійської мови як іноземної студенти часто витрачають значну частину часу на виконання завдань нижчого когнітивного рівня, таких як добір лексики, переклад окремих фрагментів тексту чи виправлення мовних помилок, що обмежує можливості для виконання складніших когнітивних операцій, пов'язаних із логічною організацією тексту, забезпеченням зв'язності та розвитком аргументації<sup>7</sup>. Використання генеративного штучного інтелекту в межах рівня Full AI дає змогу частково автоматизувати виконання таких рутинних мовних операцій, звільняючи когнітивні ресурси студентів для виконання завдань вищого рівня складності.

Для студентів із високим рівнем володіння англійською мовою невід'ємною складовою навчальної діяльності стає також критичне оцінювання результатів роботи генеративного ШІ, аналіз якості створених текстів, їхньої аргументованості, стилістичної відповідності, достовірності інформації та адекватності використання мовних засобів.

Додаткові можливості для розвитку іншомовної комунікативної компетентності відкривають сучасні мультимодальні мовні моделі нового покоління, зокрема Advanced Voice Mode компанії OpenAI та Gemini Advanced Voice Mode компанії Google. Ці системи здатні здійснювати природне усне спілкування різними мовами, використовувати ідіоматичні вирази та відтворювати різні варіанти вимови й діалектні особливості. Використання таких технологій створює додаткові можливості для розвитку усного мовлення, формування індивідуального стилю іншомовної комунікації та підвищення впевненості здобувачів освіти під час використання англійської мови в академічному й професійному середовищі.

Практична реалізація рівня Full AI у підготовці здобувачів вищої освіти спеціальності B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» передбачає використання комплексних навчально-оцінювальних завдань, під час виконання яких студенти мають можливість самостійно обирати генеративні AI-системи відповідно до поставленої навчальної мети. На цьому рівні штучний інтелект використовується як повноцінний інструмент підтримки навчання, розвитку іншомовної комунікативної компетентності та формування цифрової грамотності, тоді як основним об'єктом оцінювання залишаються результати навчальної діяльності здобувача освіти, а не ефективність функціонування самих AI-моделей.

Однією з найпоширеніших форм оцінювання є створення англійськомовних мультимедійних презентацій із використанням різних генеративних AI-платформ. Під час виконання такого завдання студенти застосовують генеративний штучний інтелект для підготовки текстового наповнення, створення інфографіки, ілюстративного матеріалу, структурування змісту та автоматизованого оформлення презентації. Заключним етапом є усний захист проєкту англійською мовою. При цьому оцінюються не лише мовна правильність і комунікативна ефективність презентації, а й уміння інтегрувати різні AI-інструменти в єдиний цифровий робочий процес та критично редагувати отриманий результат.

Важливим компонентом оцінювання є розроблення інтерактивних навчальних матеріалів англійською мовою. Студенти створюють тематичні навчальні модулі, що включають пояснення нової лексики,

граматичні вправи, інтерактивні тести, діалогічні ситуації, словники та контрольні запитання, використовуючи генеративний штучний інтелект як засіб автоматизованої розробки навчального контенту. Подібні завдання сприяють розвитку навичок академічного письма, цифрової творчості та педагогічного проєктування, а також формують здатність оцінювати якість AI-згенерованих навчальних ресурсів.

Окремим видом оцінювання є створення індивідуальних комплектів матеріалів для автономного вивчення англійської мови, до яких можуть входити тематичні словники, інтерактивні вправи, флеш-картки, тестові завдання, аудіоматеріали та навчальні відео. Генеративний штучний інтелект використовується як інструмент автоматизації створення цих ресурсів, тоді як студент здійснює їх подальше редагування, перевірку мовної правильності та адаптацію до власних освітніх потреб. Такий формат роботи сприяє розвитку навичок самоосвіти та формуванню відповідального використання AI у навчальній діяльності.

Для розвитку академічного письма доцільним є використання AI-асистованого написання англійських академічних текстів. Під час виконання цього виду завдань генеративний штучний інтелект може застосовуватися для створення плану роботи, добору аргументів, удосконалення структури тексту, перевірки граматичної правильності та стилістичного редагування. Водночас остаточний варіант академічної роботи формується студентом самостійно, а обов'язковим елементом оцінювання стає рефлексивний звіт, у якому описуються використані AI-інструменти, характер взаємодії з ними, прийняті та відхилені рекомендації, а також власний внесок автора у створення фінального тексту.

Рівень Full AI також передбачає активне використання сучасних мультимодальних мовних моделей для розвитку усного мовлення. У межах AI-Assisted Speaking Portfolio студенти регулярно взаємодіють із голосовими AI-асистентами, виконують ситуаційні діалоги, обговорюють академічні та професійні теми, тренують вимову, інтонацію та спонтанне мовлення англійською мовою. Результати роботи накопичуються у вигляді електронного портфоліо, що дозволяє оцінити динаміку розвитку іншомовної комунікативної компетентності протягом семестру.

Перспективною формою оцінювання є також створення англійських навчальних відеоматеріалів, у яких генеративний ШІ використовується для написання сценарію, створення ілюстрацій, автоматичного озвучення, генерування субтитрів та монтажу відео. Після презентації проєкту студенти здійснюють самооцінювання та взаємооцінювання, аналізуючи якість мовного оформлення, логічність викладу матеріалу та ефективність застосування AI-технологій.

Для формування навичок академічного читання можуть використовуватися AI-супроводжувані завдання з аналізу англomовних текстів, під час яких генеративний ШІ застосовується для пояснення складної лексики, адаптації окремих фрагментів тексту, побудови концептуальних карт, створення коротких анотацій і контрольних запитань. Завершальним етапом такого виду роботи є самостійна критична перевірка достовірності та коректності AI-згенерованих пояснень.

Інтегруючою формою оцінювання виступає електронне мовне портфоліо, яке формується студентом протягом усього періоду навчання. До його структури входять письмові роботи, презентації, усні виступи, навчальні проекти, матеріали, створені за допомогою генеративного штучного інтелекту, а також рефлексивні звіти щодо особливостей використання AI під час виконання кожного завдання. Такий підхід забезпечує можливість комплексного оцінювання рівня іншомовної комунікативної компетентності, цифрової грамотності, академічної автономності та сформованості навичок відповідального використання генеративного штучного інтелекту.

Таким чином, навчально-оцінювальні завдання рівня Full AI спрямовані не лише на перевірку рівня володіння англійською мовою, а й на формування здатності ефективно використовувати сучасні генеративні AI-технології як інструмент навчання, творчої діяльності та професійної комунікації. Водночас вони створюють необхідне підґрунтя для переходу до рівня «Дослідницьке використання ШІ (AI Exploration)», на якому генеративний штучний інтелект стає вже не лише засобом виконання навчальних завдань, а й предметом критичного аналізу та наукового дослідження.

#### **Рівень 5. Дослідницьке використання ШІ (AI Exploration)**

П'ятий рівень «Дослідницьке використання штучного інтелекту» (AI Exploration) передбачає свідоме, критичне та дослідницьке застосування генеративного штучного інтелекту для розв'язання складних професійних і наукових завдань. На цьому рівні генеративний ШІ виступає не лише як інструмент підтримки навчання чи виконання окремих завдань, а й як об'єкт критичного аналізу, експериментування та наукового дослідження у галузі філології та перекладу.

Використання генеративного штучного інтелекту здійснюється у межах відкритих дослідницьких проєктів, що передбачають порівняння різних моделей штучного інтелекту, аналіз їхніх можливостей і обмежень, оцінювання якості перекладу, достовірності інформації, ефективності термінологічної обробки та особливостей функціонування мовних моделей у професійній діяльності перекладача.

Такий підхід формує не лише перекладацьку та академічну компетентності, а й AI-грамотність, критичне мислення, навички наукового дослідження, цифрову компетентність і здатність приймати професійні рішення в умовах використання генеративного штучного інтелекту.

Запровадження цього рівня можливе лише за умови, що студенти вже володіють достатнім рівнем AI-грамотності, усвідомлюють технічні можливості та обмеження генеративних моделей, знають принципи академічної доброчесності, авторського права, захисту інтелектуальної власності та етичного використання технологій штучного інтелекту.

Для студентів-філологів спеціальності B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» в Національному університеті «Одеська політехніка», професійна підготовка яких зорієнтована на аналіз і переклад англomовного STEM-дискурсу та бізнес дискурсу, рівень «Дослідницьке використання III (AI Exploration)» може бути спрямований на формування здатності критично оцінювати якість роботи генеративного штучного інтелекту, досліджувати його можливості та обґрунтовано інтегрувати результати такої взаємодії у професійну діяльність перекладача й дослідника.

Реалізація рівня «Дослідницьке використання III (AI Exploration)» у підготовці здобувачів вищої освіти спеціальності B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» передбачає використання відкритих дослідницьких завдань, максимально наближених до реальних сценаріїв професійної діяльності перекладача. На відміну від традиційних форм контролю, які переважно оцінюють правильність виконання окремого навчального завдання, дослідницькі проєкти цього рівня спрямовані на перевірку здатності студентів аналізувати роботу генеративних моделей, обґрунтовувати власні професійні рішення та критично оцінювати можливості використання штучного інтелекту в перекладацькій практиці.

Для студентів бакалаврського рівня доцільно використовувати дослідницькі завдання, орієнтовані на формування базових навичок критичного аналізу генеративного штучного інтелекту. Одним із таких проєктів є порівняльне дослідження перекладів, виконаних різними генеративними моделями. Студентам пропонується перекласти один і той самий англomовний STEM-текст за допомогою різних систем генеративного штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT, Gemini, Claude та DeepL), після чого здійснити комплексне порівняння отриманих результатів. Аналіз охоплює точність відтворення спеціальної термінології, стилістичну відповідність, логічність викладу, характер типових помилок

та ефективність подальшого постредагування. Подібне завдання формує навички професійного оцінювання якості AI-перекладу, розвиває критичне мислення та вміння аргументовано обирати найбільш ефективний цифровий інструмент для конкретного типу тексту.

Не менш важливим є дослідження AI-галюцинацій, яке спрямоване на виявлення випадків генерування штучним інтелектом недостовірної або вигаданої інформації. Під час виконання такого проєкту студенти аналізують спеціалізований англomовний текст і класифікують випадки створення неіснуючих термінів, помилкового тлумачення спеціальних понять, вигаданих визначень або порушення причинно-наслідкових зв'язків. Результати оформлюються у вигляді аналітичного звіту з обґрунтуванням причин виникнення кожного типу помилки та пропозиціями щодо їх запобігання. Такий формат оцінювання дозволяє визначити рівень сформованості навичок перевірки фактів, професійної експертизи та інформаційної верифікації.

Важливим компонентом підготовки є також експериментальне дослідження ефективності промпт-інжинірингу в галузі філології та перекладу. Студенти розробляють декілька варіантів промптів для перекладу одного STEM-тексту й досліджують, як зміна структури запиту впливає на термінологічну точність, стилістичну адекватність, повноту перекладу, логічність викладу та кількість перекладацьких помилок. Подібне дослідження сприяє усвідомленню того, що якість роботи генеративної моделі значною мірою залежить від здатності користувача формулювати професійно обґрунтовані запити.

Ще одним прикладом дослідницького оцінювання є дискурс-аналіз відповідей генеративних моделей, під час якого студенти порівнюють особливості інтерпретації різними AI-системами наукових статей, технічної документації, патентів або інженерних звітів. Предметом аналізу стають когезія, когерентність, риторична організація тексту, аргументація, модальність, використання хеджування та жанрові особливості академічного дискурсу. Виконання такого завдання розвиває здатність аналізувати не лише мовну правильність перекладу, а й його функціональну відповідність нормам професійної комунікації.

Завершальним етапом бакалаврської підготовки може бути розроблення практичних рекомендацій щодо використання генеративного штучного інтелекту під час перекладу англomовних STEM-текстів. На основі власних експериментальних результатів студенти формулюють рекомендації щодо доцільності використання різних AI-інструментів, визначають типи перекладацьких завдань, які потребують обов'язкового втручання людини, та пропонують алгоритми перевірки якості AI-згенерованих результатів.

Таким чином оцінюється здатність інтегрувати результати власного дослідження у практичну професійну діяльність.

Для здобувачів магістерського рівня дослідницькі завдання набувають більш складного характеру й передбачають виконання самостійних наукових досліджень. Одним із таких проєктів є корпусне дослідження AI-перекладу англomовного STEM-дискурсу, у межах якого студенти створюють власний мінікорпус спеціалізованих текстів і аналізують особливості перекладу термінології, пасивних конструкцій, складних синтаксичних структур та міжфразової когезії різними генеративними моделями.

Перспективним напрямом магістерської підготовки є також порівняльне оцінювання людського, машинного та AI-перекладу. У межах такого дослідження зіставляються професійний переклад, результати нейронного машинного перекладу, генеративних мовних моделей та AI-переклад після постредагування. Аналіз здійснюється за системою критеріїв, що охоплює точність, адекватність, функціональну еквівалентність, термінологічну узгодженість і стилістичну відповідність. Отримані результати можуть стати основою для розроблення власної моделі оцінювання якості AI-перекладу.

Окремий блок магістерських досліджень становить аналіз академічного STEM-дискурсу, який передбачає оцінювання здатності генеративних моделей відтворювати риторичну структуру IMRaD, особливості академічної аргументації, міжкультурні характеристики наукового тексту, авторську позицію та прагматичні аспекти наукової комунікації. Такі проєкти поєднують методи перекладознавства, корпусної лінгвістики, дискурс-аналізу та AI-аналітики.

Важливим елементом професійної підготовки є розроблення спеціалізованих бібліотек промптів для перекладу технічної документації, інженерних специфікацій, медичних текстів, IT-документації, патентів і міжнародних стандартів. Порівняльний аналіз ефективності різних промптів дозволяє визначити оптимальні стратегії взаємодії перекладача з генеративними моделями залежно від жанру та комунікативної мети тексту.

Підсумковим дослідницьким проєктом магістерського рівня може стати комплексне оцінювання ефективності генеративного ШІ у галузі перекладу STEM та економічного дискурсу на основі авторської системи критеріїв. Студенти аналізують якість термінології, достовірність інформації, стилістичну відповідність, продуктивність роботи моделей, швидкість виконання перекладу та обсяг необхідного постредагування. Результатом такого дослідження стають науково обґрунтовані рекомендації щодо

інтеграції генеративного штучного інтелекту в професійну діяльність перекладача STEM, які охоплюють вибір оптимальних AI-інструментів, визначення ризиків їх використання, етичні аспекти взаємодії зі штучним інтелектом, а також принципи забезпечення академічної доброчесності й контролю якості перекладу.

## ВИСНОВКИ

Наразі сформувався науковий консенсус щодо того, що незалежно від оцінки позитивних чи негативних наслідків розвитку генеративного ШІ (GenAI), суспільство має навчитися функціонувати в умовах його широкого використання. Це стосується всіх учасників освітнього процесу, зокрема здобувачів освіти, викладачів і науковців. Хоча дослідники звертають увагу на значні витрати, пов'язані з розробленням і функціонуванням систем штучного інтелекту, а також на потенційні ризики їх неконтрольованого розвитку<sup>30</sup>, повне заперечення або ігнорування цих технологій не може розглядатися як реалістична стратегія. Відмова від інтеграції генеративного штучного інтелекту в освітній процес суттєво обмежує можливості використання його педагогічного потенціалу та водночас знижує готовність студентів до критичного аналізу можливостей і обмежень сучасних AI-систем.

Сучасні дослідження, нормативні документи та освітня практика дедалі більше ґрунтуються на розумінні того, що генеративний ШІ сам по собі не становить загрози для системи оцінювання<sup>31</sup>, а його використання не слід автоматично ототожнювати з порушенням принципів академічної доброчесності<sup>32</sup>. Незважаючи на те, що політика сучасних ЗВО щодо застосування ШІ під час написання академічних текстів залишається недостатньо уніфікованою та містять суттєві прогалини, сучасна тенденція полягає у переході до моделей, які допускають регламентоване використання генеративного штучного інтелекту в академічному письмі, науковому публікуванні та дослідницькій діяльності<sup>24</sup>.

У цьому контексті одним із ключових напрямів розвитку сучасної вищої освіти стає переосмислення підходів до оцінювання результатів навчання з урахуванням широкого впровадження технологій ШІ. Необхідність трансформації традиційних моделей оцінювання обґрунтовується у працях

<sup>30</sup> OECD. *Education Policy Outlook 2024: Reshaping Teaching into a Thriving Profession from ABCs to AI*. OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/dd5140e4-en>

<sup>31</sup> Pearce J., Chiavaroli N. Rethinking assessment in response to generative artificial intelligence. *Medical Education*, 2023. № 57(10), P. 889-891. DOI: <https://doi.org/10.1111/medu.15092>

<sup>32</sup> Eaton S. E. Future-proofing integrity in the age of artificial intelligence and neurotechnology: Prioritizing human rights, dignity, and equity. *International Journal for Educational Integrity*, 2024. № 20(1). DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-024-001752>

багатьох дослідників<sup>34,33</sup>. Зокрема, дедалі очевиднішою стає обмеженість використання письмових іспитів або академічних есе як основних інструментів перевірки навчальних досягнень, особливо під час онлайн навчання, оскільки вони вже не забезпечують об'єктивного оцінювання сформованості компетентностей в умовах широкої доступності генеративного ШІ.

Аналіз сучасної наукової літератури свідчить, що оновлення систем оцінювання дедалі більше орієнтується на студентоцентровані підходи, автентичні форми оцінювання, максимально наближені до реальної професійної діяльності, оцінювання самого процесу навчання, а не лише кінцевого результату, розвиток навичок мислення високого рівня<sup>28</sup> та формування оцінювального судження (evaluative judgement), яке передбачає здатність студентів критично аналізувати якість власних і чужих результатів діяльності<sup>26</sup>. Саме ці концептуальні положення стали підґрунтям для розроблення сучасних моделей інтеграції генеративного штучного інтелекту в систему оцінювання, зокрема Шкалу оцінювання використання штучного інтелекту (AIAS) в філологічній освіті.

Стрімкий розвиток генеративного штучного інтелекту суттєво трансформує професійну діяльність перекладача та зумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до оцінювання результатів навчання у сфері філологічної освіти. Для здобувачів спеціальності B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», професійна підготовка яких орієнтована на аналіз і переклад англомовного STEM-дискурсу, генеративний штучний інтелект вже став невід'ємною складовою сучасного перекладацького середовища. За цих умов головним завданням закладів вищої освіти є не обмеження використання AI-технологій, а формування в майбутніх перекладачів здатності критично, етично та відповідно інтегрувати їх у власну навчальну, дослідницьку та професійну діяльність.

У дослідженні запропоновано адаптацію Шкали оцінювання використання штучного інтелекту (AIAS) до потреб підготовки майбутніх філологів та перекладачів, яка враховує специфіку освітньої програми спеціальності B11.041, вимоги сучасного перекладознавства, особливості роботи з англомовним STEM-дискурсом та актуальні тенденції розвитку генеративного штучного інтелекту. На відміну від універсальних моделей оцінювання, запропонована адаптація інтегрує розвиток мовної, перекладацької, цифрової, дослідницької та AI-компетентностей у єдину

<sup>33</sup> Mao, J., Chen, B., Liu, J. C. Generative Artificial Intelligence in Education and Its Implications for Assessment. TechTrends, 2024. № 68(1), P. 58–66. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11528-023-00911-4>

систему поступового формування професійної готовності до роботи в умовах широкого використання генеративних мовних моделей.

Особливого значення у запропонованій моделі набуває найвищий рівень Шкала оцінювання використання ШІ (AI Exploration), який розглядає генеративний ШІ не лише як допоміжний інструмент виконання перекладацьких завдань, а як об'єкт критичного аналізу та наукового дослідження. На цьому рівні оцінюється здатність студентів проводити комплексний аналіз якості AI-перекладу, досліджувати закономірності функціонування різних мовних моделей, оцінювати ефективність промпт-інжинірингу, аналізувати перекладацькі «галюцинації», здійснювати корпусні дослідження та розробляти практичні рекомендації щодо інтеграції генеративного штучного інтелекту в професійну діяльність перекладача. Такий підхід відповідає сучасному розумінню перекладача як фахівця, який не лише використовує цифрові технології, а й здатний критично оцінювати їхні можливості, обмеження та професійні ризики.

Запропонована система дослідницьких завдань для бакалаврського та магістерського рівнів забезпечує поступовий перехід від формування навичок критичного аналізу результатів роботи генеративного штучного інтелекту до виконання самостійних наукових досліджень у галузі AI-перекладу. Виконання таких проєктів сприяє розвитку професійного судження, інформаційної та цифрової грамотності, навичок наукової аргументації, уміння здійснювати перевірку фактів, професійне постредагування, термінологічну верифікацію та приймати обґрунтовані перекладацькі рішення в умовах співпраці людини зі штучним інтелектом.

Водночас інтеграція генеративного штучного інтелекту в систему оцінювання повинна здійснюватися з обов'язковим урахуванням принципів академічної доброчесності, етичного використання AI, захисту авторських прав, конфіденційності інформації та професійної відповідальності перекладача. Особливої актуальності ці питання набувають під час перекладу спеціалізованих STEM-текстів, де навіть незначні термінологічні або змістові неточності можуть призводити до викривлення наукової інформації та професійних ризиків. Саме тому об'єктом оцінювання має бути не лише кінцевий переклад, а й процес прийняття рішень, обґрунтованість використання AI-інструментів, критичність їх оцінювання та здатність здобувача забезпечувати якість перекладацького продукту.

Практична цінність запропонованої адаптації полягає у можливості її використання під час проєктування освітніх програм, розроблення критеріїв оцінювання, організації перекладацької практики та підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в цифровому середовищі сучасної мовної індустрії. Запропонована модель може бути інтегрована у викладання

дисциплін із теорії та практики перекладу, аналізу англomовного STEM-дискурсу, академічного письма, корпусної лінгвістики, CAT-технологій, локалізації, машинного перекладу та AI-асистованого перекладу.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою ефективності адаптованої Шкали оцінювання використання штучного інтелекту у підготовці майбутніх перекладачів, розробленням валідних критеріїв оцінювання AI-компетентності перекладача, дослідженням впливу генеративного штучного інтелекту на формування перекладацького мислення, а також створенням моделей інтегрованого оцінювання, що поєднуюватимуть традиційні перекладацькі компетентності, цифрову грамотність, AI-компетентність та дослідницькі навички. Реалізація цих напрямів сприятиме підготовці фахівців нового покоління, здатних ефективно функціонувати в умовах стрімкої цифрової трансформації перекладацької діяльності та дедалі тіснішої взаємодії людського й штучного інтелекту.

## АНОТАЦІЯ

Стаття присвячено дослідженню можливостей інтеграції генеративного штучного інтелекту в підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». Проаналізовано сучасні підходи до використання генеративного ШІ у навчанні англійської мови як іноземної, перекладу та академічного письма, а також окреслено основні педагогічні переваги й ризики впровадження цих технологій у вищій освіті. Особливу увагу приділено проблемам академічної доброчесності, поширення недостовірної інформації, зниження рівня критичного мислення, надмірної залежності від інструментів ШІ та необхідності формування AI-компетентності здобувачів філологічної освіти й викладачів.

Обґрунтовано доцільність використання Шкали оцінювання використання штучного інтелекту (AI Assessment Scale, AIAS) як інструменту регулювання допустимого рівня застосування генеративного ШІ під час виконання навчальних і контрольних завдань. Розглянуто оновлену п'ятирівневу модель AIAS (2024), що охоплює рівні від повної відмови від використання ШІ до його дослідницького застосування. Показано можливості адаптації цієї моделі до системи оцінювання у закладах вищої освіти України відповідно до принципів конструктивного узгодження, академічної доброчесності та компетентнісного підходу.

Запропоновано приклади навчально-оцінювальних завдань для кожного рівня AIAS у межах підготовки майбутніх філологів і перекладачів, зокрема з дисципліни «Практикум з письмового та усного перекладу в STEM та

бізнес сфері». Наведені завдання спрямовані на розвиток перекладацької, іншомовної комунікативної, дослідницької та цифрової компетентностей, а також навичок критичного оцінювання результатів роботи генеративного штучного інтелекту. Доведено, що впровадження AIAS не змінює чинну систему оцінювання, а забезпечує прозоре регулювання рівня використання генеративного ШІ залежно від цілей навчання, виду оцінювання та очікуваних результатів навчання. Запропонований підхід сприяє відповідальній інтеграції штучного інтелекту у філологічну освіту, підвищенню якості професійної підготовки майбутніх філологів і перекладачів та розвитку їхньої готовності до роботи в умовах цифрової трансформації освіти.

### Література

1. Barrot J. S. Integrating Technology into ESL/EFL Writing through Grammarly. *RELC Journal*, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1177/0033688220966632>
2. Perkins M., Roe, J. Generative AI Tools in Academic Research: Applications and Implications for Qualitative and Quantitative Research Methodologies. 2024. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2408.06872>
3. Llorca Albareda J. Anthropological Crisis or Crisis in Moral Status: A Philosophy of Technology Approach to the Moral Consideration of Artificial Intelligence. *Philosophy & Technology*, 37(1), 12. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13347-023-00682-z>
4. Pourhoseingholi M. A., Hatamnejad M. R., Solhpour A. Does ChatGPT (or any other artificial intelligence language tool) deserve to be included in authorship list? *Gastroenterology and Hepatology From Bed to Bench*, 2023. № 16(1), P. 435–437. DOI: <https://doi.org/10.22037/ghfbb.v16i1.2747>
5. Cotton D. R. E., Cotton P. A., Shipway J. R. Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 2023. P. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148>
6. Nguyen A., Hong Y., Dang B., Huang X. Human-AI collaboration patterns in AI-assisted academic writing. *Studies in Higher Education*, 2024. № 49(5), P. 847–864. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2024.2323593>
7. Gayed J. M., Carlon M. K. J., Oriola A. M., Cross J. S. Exploring an AI-based writing Assistant's impact on English language learners. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 2022. № 3. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100055>
8. Messeri L., Crockett M. J. Artificial intelligence and illusions of understanding in scientific research. *Nature*, 2024. P. 49–58. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41586-024-07146-0>

9. Perkins M., Furze L., Roe J., MacVaugh J. The Artificial Intelligence Assessment Scale (AIAS): A Framework for Ethical Integration of Generative AI in Educational Assessment. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 2024. № 21(6). DOI: <https://doi.org/10.53761/q3azde36>
10. Alshumaimeri Y. A., Alshememry A. K. The Extent of AI Applications in EFL Learning and Teaching. *IEEE Transactions on Learning Technologies*. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 2024. № 17, P. 653–663. DOI: <https://doi.org/10.1109/TLT.2023.3322128>
11. Fan J., Zhang Q. From literacy to learning: The sequential mediation of attitudes and enjoyment in AI-assisted EFL education. *Heliyon*, 2024. № 10(17), DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e37158>
12. Lo C. K., Yu P. L. H., Xu S., Ng D. T. K., Jong M. S. Exploring the application of ChatGPT in ESL/EFL education and related research issues: A systematic review of empirical studies. *Smart Learning Environments*, 2024. № 11(1), 50. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00342-5>
13. Koraishi O. Teaching English in the Age of AI: Embracing ChatGPT to Optimize EFL Materials and Assessment. *Language Education and Technology*, 2023. № 3(1). URL: <https://langedutech.com/letjournal/index.php/let/article/view/48>
14. Бруяка А., Коваленко В., Мар'єнко М., Семеріков С., Шишкіна М. Перспективи використання генеративного штучного інтелекту для підтримування навчальної діяльності студентів ЗВО. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2025. № 4(99), С. 53–62. DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4\(99\)-07](https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-4(99)-07)
15. Litvinova S. Nova Synergy of generative artificial intelligence and mobile learning: a dynamic model for the conceptual transformation of educational processes. *Educational Analytics of Ukraine*, 2026. № 2 (39), P. 42–60. URL: [https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2026/05/3\\_Lytvynova\\_239\\_2026\\_42-60.pdf](https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2026/05/3_Lytvynova_239_2026_42-60.pdf)
16. Jeon J. Exploring AI chatbot affordances in the EFL classroom: Young learners' experiences and perspectives. *Computer Assisted Language Learning*, 2022. № 37(1-2), P. 1–26. DOI: <https://doi.org/10.1080/09588221.2021.2021241>
17. Jiang R. How does artificial intelligence empower EFL teaching and learning nowadays? A review on artificial intelligence in the EFL context. *Frontiers in Psychology*, 2022. № 13. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1049401>
18. Yang L., Zhao S. AI-induced emotions in L2 education: Exploring EFL students' perceived emotions and regulation strategies. *Computers in Human Behavior*, 2024. № 159. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2024.108337>

19. Werdiningsih I., Marzuki, Rusdin D. Balancing AI and authenticity: EFL students' experiences with ChatGPT in academic writing. *Cogent Arts & Humanities*, 2024. № 11(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/23311983.2024.2392388>
20. Mohamed A. M. Exploring the potential of an AI-based Chatbot (ChatGPT) in enhancing English as a Foreign Language (EFL) teaching: Perceptions of EFL Faculty Members. *Education and Information Technologies*, 2024. № 29(3), P. 3195–3217. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11917-z>
21. Derakhshan A., Ghiasvand F. Is ChatGPT an evil or an angel for second language education and research? A phenomenographic study of research-active EFL teachers' perceptions. *International Journal of Applied Linguistics*, 2024. № 34(4), P. 1246–1264. DOI: <https://doi.org/10.1111/ijal.12561>
22. Furze L. Updating the AI Assessment Scale. 2024. URL: <https://leonfurze.com/2024/08/28/updating-the-ai-assessment-scale/>
23. Thompson K., Corrin L., Lodge J. M. AI in tertiary education: Progress on research and practice. *Australasian Journal of Educational Technology*, 2023. № 39(5). DOI: <https://doi.org/10.14742/ajet.9251>
24. Bearman M., Tai J., Dawson P., Boud D., Ajjawi R. Developing evaluative judgement for a time of generative artificial intelligence. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 2024. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1080/02602938.2024.2335321>
25. Newton P. M., Summers C. J., Zaheer U., Xiromeriti M., Stokes J. R., Bhangu J. S., Roome E. G., Roberts-Phillips A., Mazaheri-Asadi D., Jones C. D., Hughes S., Gilbert D., Jones E., Essex K., Ellis E. C., Davey R., Cox A. A., Bassett J. A. Can ChatGPT-4 really pass medical science exams? A pragmatic analysis using novel questions. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1101/2024.06.29.24309595>
26. Smolansky A., Cram A., Radulescu C., Zeivots S., Huber E., & Kizilcec R. F. Educator and Student Perspectives on the Impact of Generative AI on Assessments in Higher Education. *Proceedings of the Tenth ACM Conference on Learning Scale*, 2023. P. 378–382. DOI: <https://doi.org/10.1145/3573051.3596191>
27. Furze L., Perkins M., Roe J., MacVaugh J. The AI Assessment Scale (AIAS) in action: A pilot implementation of GenAI-supported assessment. *Australasian Journal of Educational Technology*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.14742/ajet.9434>
28. Roe J., Perkins M., Tregubova Y. The EAP-AIAS: Adapting the AI assessment scale for English for academic purposes. 2024. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2408.01075>
29. Guo K., Wang D. To resist it or to embrace it? Examining ChatGPT's potential to support teacher feedback in EFL writing. *Education and*

Information Technologies, 2024. № 29(7), P. 8435-8463. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12146-0>

30. OECD. *Education Policy Outlook 2024: Reshaping Teaching into a Thriving Profession from ABCs to AI*. OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/dd5140e4-en>

31. Pearce J., Chiavaroli N. Rethinking assessment in response to generative artificial intelligence. *Medical Education*, 2023. № 57(10), P. 889–891. DOI: <https://doi.org/10.1111/medu.15092>

32. Eaton S. E. Future-proofing integrity in the age of artificial intelligence and neurotechnology: Prioritizing human rights, dignity, and equity. *International Journal for Educational Integrity*, 2024. № 20(1). DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-024-001752>

33. Mao, J., Chen, B., Liu, J. C. Generative Artificial Intelligence in Education and Its Implications for Assessment. *TechTrends*, 2024. № 68(1), P. 58–66. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11528-023-00911-4>

**Information about the author:**

**Rumiantseva Olena,**

Candidate of Philological Sciences,

Head of the Department of English Philology and Translation Studies,

Odesa National Polytechnic University

1, Shevchenko Avenue, Odesa, Ukraine